

DEDIČIA SĽUBOV, ZAJATCI NÁDEJE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 3,17–24; 5Moj 6,3; Joz 13,1–7; Heb 12,28; 3Moj 25,1–5.8–13; Ezech 37,14.25

ÚVODNÝ TEXT

Vráťte sa do pevnosti, zajatci nádeje; dnes oznamujem: ‚Dvojnásobne ti odplatím.‘ (Zach 9,12)

Kapitoly Jozua 13–21 obsahujú dlhé zoznamy zemepisných bodov a hraníc vymedzujúcich časti zeme pridelených jednotlivým izraelským kmeňom. Pre súčasného čitateľa sa tieto zoznamy môžu zdať nepodstatné, no vychádzajú z teologického chápania zaslúbenej krajiny, ktoré má aj dnes svoj význam. Prostredníctvom týchto konkrétnych zoznamov chcel Boh Izraelitov naučiť, že nešlo len o akúsi báju krajinu. Boh im dal zaslúbenie, ktoré sa stalo hmatateľné a merateľné. Izraeliti však museli toto zaslúbenie premeniť na skutočnosť tým, že podľa neho konali.

Áno, Boh im chcel dať zem ako dedičstvo. Mal to byť dar, prostredníctvom ktorého sa naplnilo to, čo zaslúbil ich otcom: „Pozrite, dávam vám túto krajinu. Vojdite do nej a obsadte ju! Je to krajina, ktorú Hospodin pod prísahou sľúbil dať vašim otcom, Abrahámovi, Izákovi, Jákobovi a ich potomstvu.“ (5Moj 1,8) Dôležité však bolo, aby sa aj oni aktívne podieľali na prijatí tohto dedičstva. Tento týždeň sa sústreďíme na niektoré teologické koncepty súvisiace so zaslúbenou krajinou a na ich duchovné dôsledky pre nás, veriacich. Túžime totiž, aby sa v našom živote naplnili všetky zaslúbenia nachádzajúce sa v Ježišovi.

OSNOVA LEKCIE

V deviatej lekcii nášho štúdia si pripomenieme nielen konkrétnu podobu získanej „zaslúbenej krajiny“ (kapitoly 13–21 knihy Jozua), ale predovšetkým jej teologický význam ako hmatateľného Božieho daru a naplnenia sľubov daných patriarchom.

- 1Moj 2,15; 3,17–24; 13,14.15: Zem ako Boží dar ľuďom (nedeľa)
- 5Moj 4,1.25.26: Zem ako Boží podmienený dar Jeho ľudu (pondelok)
- Joz 13,1–7: Obsadenie krajiny – dar aj úloha (utorok)
- 3Moj 25,1–5.8–13: Jubilejný a sobotný rok – život v zaslúbenej krajine (streda)
- Ezech 37,14.25: Nádej na návrat do (lepšej) „zaslúbenej krajiny“ (štvrtok)

EDEN A KANAÁN

Hospodin, Boh, vzal človeka a umiestnil ho v záhrade Eden, aby ju obrábal a strážil. (1Moj 2,15)

²³Hospodin, Boh, ho [človeka] vyhnal zo záhrady Eden, aby obrábal pôdu, z ktorej bol vzatý. ²⁴Odohnal človeka a na východ od záhrady Eden postavil cherubov a blýskavý plamenný meč, aby strážili cestu k stromu života. (1Moj 3,23.24)

¹⁴Keď sa Lót od neho oddelil, Hospodin povedal Abrahámovi: „Rozhliadni sa z miesta, na ktorom si teraz, pozri na sever i na juh, na východ i na západ.

¹⁵Celú krajinu, ktorú vidíš, dám tebe a tvojmu potomstvu naveky. (1Moj 13,14.15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty 1Moj 2,15 a 1Moj 3,17–24. Ako pád ovplyvnil životný priestor prvého ľudského páru?

Prí stvorení Boh umiestnil Adama a Evu do dokonalého prostredia, ktoré bolo stelesnením hojnosti a krásy. Prvý ľudský pár sa stretol so svojím Stvoriteľom v nádhernom, dokonalom prostredí, ktoré zabezpečovalo ich telesné potreby. Rajska záhrada dopĺňala slová, ktoré hovoril Boh. Slúžila ako vzdelávacie centrum, kde Adam a Eva získavali dôležité pochopenie Božieho charakteru. Zároveň rástli v poznaní života, ktorý pre nich Boh zamýšľal. Keď sa však narušil dôverný vzťah s ich Stvoriteľom, zmenil sa aj ich vzťah k rajskej záhrade. Najlepším vyjadrením narušenia tohto vzťahu bolo, že museli záhradu opustiť. Prišli o priestor, ktorý im Boh na začiatku daroval. Rajska záhrada sa tak premenila na symbol hojnosti života. Tento motív sa znova objaví v téme zaslúbenej krajiny.

Ako vnímali patriarchovia zaslúbenie o zemi? (Pozri 1Moj 13,14.15; 26,3.24 a 28,13.) Čo podľa teba pre nás, ako adventistov, znamená žiť ako dedičia zaslúbení (Heb 6,11–15)?

Keď Abrahám vstúpil do krajiny, ktorú mu Boh ukázal, vierou sa táto krajina stala pre neho a jeho potomstvo zaslúbenou. A zostala krajinou zaslúbenia celých štyristo rokov. Patriarchovia v skutočnosti pôdu nevlastnili. Krajina im nepatrila a nemohli ju dať svojmu potomstvu ako dedičstvo. Patrila Bohu, podobne ako Mu patrila rajska záhrada. Adam a Eva sa nijako nepričinili o to, aby mohli bývať v rajskej záhrade. Podobne ani Izraeliti neprispeli (a ani nemohli prispieť) ničím, čím by si krajinu zaslúžili. Zaslúbená krajina bola Božím darom na základe Jeho iniciatívy. Izraeliti nemali žiadne prirodzené právo ani nárok vlastniť zem (5Moj 9,4–6), mohli ju vlastniť iba vďaka Božej milosti.

Patriarchovia boli dedičmi sľubov, až kým sa tieto zaslúbenia nenaplnili. Ako Kristovi nasledovníci sme zdedili ešte lepšie zaslúbenia (Heb 8,6), ktoré sa naplnia, ak budeme napodobňovať „tých, čo sú pre vieru a trpezlivosť dedičmi prisľúbení“ (Heb 6,12).

APLIKÁCIA

- Adam a Eva prišli o svoj domov pre narušenie dôvery v Boha. Patriarchovia žili vierou, čakajúc na zaslúbenia, ktoré sa ešte nenaplnili. Ako môžeš dnes žiť ako dedič Božích zaslúbení a dôverovať Jeho milosti, aj keď ešte nevidíš jej naplnenie?

KRAJINA AKO DAR

Hospodinovi patrí zem i to, čo ju naplňa, svet i tí, čo ho obývajú. (Ž 24,1)

¹Teraz, Izrael, počúvaj ustanovenia a právne predpisy, ktoré vás učím zachovávať, aby ste žili a mohli ste vojsť a obsadiť krajinu, ktorú vám dáva Hospodin, Boh vašich otcov. ... ²⁵Ked' budete plodiť synov a vnukov a budete v tej krajine dlho bývať, keď sa zvrhnete a urobíte si akúkoľvek podobu modly a dopustíte sa toho, čo je zlé v očiach Hospodina, vášho Boha, čím ho nahneváte, ²⁶volám dnes proti vám za svedkov nebo i zem, že v krajine, ktorú máte obsadiť, keď prejdete cez Jordán, určite čoskoro vyhyniete, nezostanete v nej dlho, lebo budete celkom vyhubení. (5Moj 4,1.25.26)

Prečítaj si 2Moj 3,8; 3Moj 20,22; 3Moj 25,23; 4Moj 13,27; 5Moj 4,1.25.26; 5Moj 6,3 a Ž 24,1. Aký zvláštny vzťah existoval medzi Bohom, Izraelom a zaslúbenou krajinou?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Na úplne základnej úrovni *zem* prináša národu fyzickú identitu. Lokalizáciu národa určuje aj zamestnanie a životný štýl národa. Otroci boli bez koreňov, nikam nepatrili a z výsledkov ich práce sa tešil niekto iný. Mať pôdu znamenalo slobodu. Identita vyvoleného národa bola silne spojená s ich prebývaním v krajine.

Medzi Bohom, Izraelom a zemou bol zvláštny vzťah. Izraeliti dostali od Boha zem ako dar, nie ako neodňateľné právo. Vyvolený ľud mohol vlastniť zem, len pokiaľ bol v zmluvnom vzťahu s Jahvem a rešpektoval prikázania zmluvy. Bez Božieho požehnania nemohli mať ani krajinu, ani jej požehnanie.

Zároveň je pravda, že krajina bola akýmsi „objektívom“, cez ktorý mohol Izrael lepšie pochopiť Boha. Život v nej Izraelitom pripomínal verného, zaslúbenia plniaceho a dôveryhodného Boha. Zem ani Izrael by neexistovali bez iniciatívy Boha, ktorý bol pôvodcom a podstatou ich existencie. Kým boli Izraeliti v Egypte, Níl, zavlažovacie systémy a tvrdá práca poskytovali plodiny, ktoré potrebovali na živobytie. Kanaán bol iný. Hojnosť úrody závisela predovšetkým od dažďa a počasie mohol ovládať iba Boh. Krajina tak Izraelitom pripomínala ich neustálu závislosť od Boha.

Aj keď Izrael dostal zem ako dar od Hospodina, v konečnom zmysle zostal vlastníkom samotný Boh. Ako skutočný vlastník celej zeme (Ž 24,1) má Hospodin právo dať krajinu Izraelu alebo mu ju odobrať. Ak je Boh vlastníkom celej zeme, Izraeliti a v širšom zmysle aj všetci ostatní ľudia sú cudzincami a pútnikmi. Inými slovami, všetci sme na zemi, ktorá patrí Bohu, len dočasnými hosťami.

■ Čo pre teba vo svetle 1Pet 2,11 a Heb 11,9–13 znamená žiť ako cudzinec a pútnik tešiacy sa na mesto, ktorého tvorcom a staviteľom je samotný Boh?

APLIKÁCIA

VÝZVA KRAJINY

¹Ked' bol Jozua starý a pokročilý vekom, povedal mu Hospodin: „Ty si už starý a pokročilý vekom, no zostalo ešte mnoho územia, ktoré treba obsadiť. ... ⁶Ja zaženiem všetkých, ktorí bývajú na pohorí od Libanonu až po Misrefót-Majim a všetkých Sidončanov spreď Izraelitov, ty len lósom rozdeľ krajinu do dedičného vlastníctva Izraelu, ako som ti prikázal. ⁷Teraz teda rozdeľ túto krajinu do vlastníctva deviatim kmeňom a polovici Menašeho kmeňa.“ (Joz 13,1.6.7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítajte si text Joz 13,1–7. Aké problémy so sebou prinášalo vlastníctvo Kanaánu? Ako týmto problémom rozumieš v súvislosti s faktom, že Izraeliti dostali krajinu ako dar?

Vzhľadom na skutočnosť, že Izraeliti žili po stáročia ako otroci, ich vojenské schopnosti na dobytie krajiny nestačili. Kanaán nedokázali natrvalo ovládnuť ani ich otrokári Egyptania so svojimi skúsenými a dobre ozbrojenými armádami. Egyptanom sa nikdy úplne nepodarilo podmaniť si Kanaán pre nedobytnosť opevnených miest. Teraz Boh prikazuje národu bývalých otrokov, aby dobyl krajinu, ktorú si ich bývalí páni nedokázali podrobiť. Ak budú niekedy vlastniť krajinu, bude to len z Božej milosti, nie vďaka ich vlastnému úsiliu.

Kapitoly 13 až 21 v knihe Jozua sa venujú správe o rozdelení krajiny medzi rôzne izraelské kmene. Izraeliti sa dozvedajú nielen to, ktorú časť dostali jednotlivé kmene, ale dostávajú aj informáciu, ktoré územia ešte zostáva obsadiť. Môžu bezpečne žiť v krajine, ktorú im Boh dal ako dedičstvo. Sú právoplatnými a legitímnymi nájomcami pôdy v Božom vlastníctve. Božia iniciatíva však musí byť nasledovaná ľudským konaním. Prvá polovica knihy Jozua ukazuje, že Boh dáva Izraelitom krajinu tým, že ju vyvlastňuje Kanaánčanom. Druhá polovica informuje o tom, ako Izrael krajinu obsadil tým, že ju osídlil.

Vzájomná prepojenosť jednotlivých fáz dobývania Kanaánu je dobrou ilustráciou celkovej dynamiky nášho spasenia. Podobne ako Izrael, ani my nemôžeme urobiť nič, aby sme si naše spasenie zaslúžili (Ef 2,8.9). Je to dar, tak ako bola zaslúbená krajina Božím darom Izraelu na základe ich zmluvného vzťahu s Hospodinom. Tento dar si svojimi skutkami nijako nezaslúžili (pozri 5Moj 9,5). Aby sa však Izraeliti mohli tešiť z Božieho daru, museli na seba prevziať všetky povinnosti, ktoré so sebou prinášal život v zaslúbenej krajine. Je to podobné, ako keď my prechádzame procesom posvätenia – v láskyplnej poslušnosti sa učíme naplňať požiadavky, ktoré súvisia s tým, že sme občanmi Božieho kráľovstva. Samozrejme, ide len o paralelu: oni dostali z milosti zaslúbenú krajinu a my prostredníctvom milosti dostávame spasenie. Dostali sme úžasný dar, no ak si nedáme pozor, môžeme oň prísť.

APLIKÁCIA ■ V čom sú dnešné problémy kresťanov podobné tým, s ktorými zápasil Izraeliti pri obsadzovaní zaslúbenej krajiny? (Pozri Fil 2,12; Heb 12,28.)

JUBILEUM

³Šesť rokov obsievaj svoje role, šesť rokov orezávaj svoju vinicu a zberaj jej úrodu. ⁴V siedmom roku nech má pôda sobotu sviatočného odpočinku, sobotu pre Hospodina. Neobsievaj svoje pole ani neorezávaj svoju vinicu. ... ⁶Vďaka odpočinku pôdy budeš mať pokrm ty, tvoj sluha, tvoja slúžka, tvoj nádenník i cudzinec, ktorý býva u teba. ⁷Aj tvoj dobytok a zvieratá, čo sú v tvojej krajine, budú mať všetku jej úrodu za pokrm. ... ¹¹Päťdesiaty rok bude pre vás jubilejným rokom. Nebudete siať ani zožínať to, čo samo narastie po žatve, ani neoberajte plody z neobrobenej vinice. ¹²Je to jubilejný rok; bude vám svätý. Budete sa živiť tým, čo sa urodí na poli. ¹³V tomto jubilejnom roku nech sa každý vráti k svojmu vlastníctvu. ... ¹⁷Nepoškodzujte sa navzájom. Boj sa svojho Boha, lebo ja som Hospodin, váš Boh. (3Moj 25,3.4.6.7.11–13.17)

Zaslúbená krajina bola pre existenciu Izraela ako Božieho ľudu natolko dôležitá, že nemohla zostať ako jeden celok. Musela byť rozdelená medzi jednotlivé kmene, rody a rodiny (4Moj 34,13–18), aby sa zabránilo tomu, že sa stane vlastníctvom malej skupiny vplyvných elit.

Prečítaj si text 3Moj 25,1–5.8–13. V čom spočíval zmysel sobotného roka a jubilejného roka?

Na rozdiel od Egypta, kde občania pravidelne strácali svoju pôdu a stávali sa faraónovými nevoľníkmi, Božím zámerom pre Izraelitov bolo, aby nikto z nich nikdy neprišiel natrvalo o svoje práva. Pôdu nemohol vlastníť nikto, kto by neprináležal kmeňu alebo rodu, ktorý pôvodne dostal túto zem do vlastníctva. Podľa Božieho plánu sa pôda v skutočnosti nikdy nemohla natrvalo predať. Mohla byť len prenajatá na základe hodnoty určenej podľa počtu rokov zostávajúcich do najbližšieho jubilejného roku. Príbuzní človeka, ktorý bol nútený „predať“ pôdu svojich predkov, mali povinnosť vykúpiť ju ešte pred *jubileom* (3Moj 25,25).

Pridelenie pôdy sa stáva oknom do Božieho srdca. Naš nebeský Otec chce, aby jeho deti boli štedré k tým, ktorí majú menej šťastia. Každý siedmy rok mali umožniť, aby ich krajina opäť živila. Sobotný rok uplatňoval princíp prikázania soboty v oveľa väčšom rozsahu, než to prežívame dnes. Okrem oceňovania a podpory tvrdej práce si vlastníctvo pôdy vyžaduje aj rešpekt a láskavosť voči tým, ktorí čelia finančným problémom.

Zákonnodarstvo o vlastníctve pôdy poskytlo každému Izraelitovi príležitosť oslobodiť sa z ťaživých okolností, do ktorých sa dostali sami alebo ich zdedili, a začať nový život.

Toto je vo svojej podstate hlavným cieľom evanjelia: vymazať rozdiel medzi bohatými a chudobnými, zamestnávateľmi a zamestnancami, privilegovanými a nepriviligovanými. Keď si uvedomíme, že všetci sme úplne závislí od Božej milosti, ocitáme sa na rovnakej úrovni nielen pred Bohom, ale aj medzi sebou navzájom.

Žiaľ, Izraeliti zanedbali dodržiavanie Bohom stanovených noriem. Výstrahy a varovania pred takýmto konaním sa o niekoľko storočí naplnili tým, že o svoju krajinu prišli (2Kron 36,20.21).

- Ako nám môžu sobota a zásady pridelenia pôdy Izraelitom pripomínať, že v Božích očiach sme si všetci rovní? Ako nám môže sobota pomôcť povedať „nie“ vykorisťovateľským, začarovaným kruhom konzumizmu, ktoré sužujú mnohé spoločnosti?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NAVRÁTENIE KRAJINY

Takto vraví Pán, Hospodin: „Ked' zhromaždím dom Izraela spomedzi národov, kde bol rozptýlený, a dokážem pred zrakmi pohanov, že som Svätý, budú bývať na svojej pôde, ktorú som dal svojmu služobníkovi Jákobovi.“ (Ezech 28,25)

„¹⁴Vložím do vás svojho ducha, ožijete a zložím vás na vašu pôdu; potom spoznáte, že ja, Hospodin, som povedal i splním to,“ znie výrok Pána, Hospodina.“ ... ²⁵Budú bývať v krajine, ktorú som dal svojmu služobníkovi Jákobovi a v ktorej bývali vaši otcovia; naveky budú bývať na nej oni a ich synovia i synovia ich synov. Môj služobník Dávid bude naveky ich kniežatom. (Ezech 37,14.25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pri čítaní nasledujúcich textov uvažuj, aký bol Boží sľub o návrate Izraela do zaslúbenej krajiny a ako sa splnil.

Jer 24,6; Jer 31,16

Ezech 11,17; Ezech 28,25 a Ezech 37,14.25

Počas babylonského vyhnanstva Izraeliti zažili smutnú realitu vykorenenia zo zeme otcov. Dostali však aj zaslúbenie, že hoci sa ich vzťah s Bohom stával konkrétnym vďaka darovanej krajine, tento vzťah nebol týmto vlastníctvom podmienený ani obmedzený. Keď Izraeliti vyznali svoje hriechy, činili pokánia a celým srdcom hľadali Hospodina, Boh opäť splnil svoj sľub a priviedol ich späť do ich krajiny. Práve návrat do zaslúbenej krajiny bol symbolom ich obnovy. Hospodin bol teda ich Bohom, aj keď sa práve nenachádzali v zaslúbenej krajine.

Sľub, že Izrael bude krajinu vlastniť *navždy*, bol podmienený (5Moj 28,63.64; Joz 23,13.15; 1Kráľ 9,7; 2Kráľ 17,23; Jer 12,10–12). Podobne bolo podmienené aj zaslúbenie, že po presídlení sa Izraelu bude v krajine opäť dariť. Starozmluvní proroci zároveň poukazovali na obnovu, ktorú prinesie budúci dávidovský kráľ (Iz 9,6.7; Zach 9,9.16). Toto zaslúbenie sa naplnilo prostredníctvom života, smrti a vzkriesenia Ježiša Krista, v ktorom sa splnili všetky zaslúbenia dané starovekému Izraelu.

V Novej zmluve sa zaslúbená krajina priamo nespomína. Dozvedáme sa však, že Božie zaslúbenia sa naplnili v Ježišovi Kristovi a prostredníctvom Neho (2Kor 1,20; Rim 15,8). V Kristovom svetle teda zaslúbená krajina dostáva nový zmysel. Stáva sa symbolom duchovných požehnaní, ktoré Boh plánuje dať svojmu vernému ľudu tu a teraz (Ef 2,6) a vo svete, ktorý príde.

Konečné splnenie Božieho zaslúbenia o odpočinku, hojnosti a blahobyte v krajine sa uskutoční na novej zemi, oslobodenej od hriechu a jeho následkov. V tomto zmysle sa naša nádej ako kresťanov zakladá na Kristovom zaslúbení, že sa vráti a po tisícročnom období v nebi ustanoví svoje večné kráľovstvo na obnovennej zemi. Pôjde o konečné naplnenie všetkých zaslúbení o krajine.

APLIKÁCIA

- **Prečítaj si Ján 14,1–3; Tít 2,13 a Zj 21,1–3. O akej nádeji pre nás sa hovorí v týchto veršoch? Prečo nám Ježišova smrť zaručuje naplnenie tejto nádeje?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Z tieňa do slávy* si prečítajte druhú polovicu kapitoly „Vítazstvo lásky“ (GC 672–678; ZTDS 446–450).

„Budeme večne spasení, keď vstúpime bránami do mesta. Potom sa môžeme radowať, že sme spasení, večne spasení. Dovtedy však musíme dbať na príkaz apoštola: *Bojme sa teda, aby azda o niekom z vás neplatilo, že zaostal, pokým trvá prislúbenie, že možno vojsť do jeho odpočinku.* (Heb 4,1) Poznanie Kanaánu, spievanie kanaánskych piesní a vyhládka na vstup do Kanaánu neprivedla deti Izraela do viníc a olivových hájov zaslúbenej krajiny. Krajinu si mohli skutočne privlastniť iba dodržiavaním podmienok, prejavovaním živej viery v Boha a spoľahnutím sa na Jeho zaslúbenia.“ (YI, 17. 2. 1898)

„Písmo označuje dedičstvo spasených slovom *vlasť* (Heb 11,14–16). Tam bude nebeský Pastier vodiť svojich verných k prameňom živých vôd. Strom života bude každý mesiac dávať svoje ovocie a lístie stromu bude slúžiť zdraviu národov. Tam budú večne tečúce rieky s krištáľovo čistou vodou a na ich brehoch bude stromoradie tieniť cesty pripravené pre Božích vykúpených. Rozsiahle nížiny sa priblížia k pôvabným pahorkom a Božie vrchy budú majestátne dvíhať svoje štíty. Boží ľud, ktorý bol na svete dlho pútnikom a cudzincom, nájde svoj domov v pokojných rovinách pri živých tokoch.“ (GC 675; ZTDS 448)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o zaslúbenej krajine ako o symbole života v hojnosti, ktorý Kristus zaslúbil svojim nasledovníkom v Ján 10,10. Ako výhody života v bohatej krajine predstavujú požehnanie spasenia?
2. Uvažujte o vzájomnom prepojení dvoch skutočností – že sme občanmi určitej krajiny a že žijeme určitým spôsobom. Ako sa tieto dve skutočnosti navzájom ovplyvňujú? Aké sú niektoré dôsledky toho, že sme občanmi Božieho kráľovstva?
3. Ako ľudia sme neustále sklamaní sľubmi iných a niekedy aj sľubmi, ktoré dávame sami sebe. Prečo môžeme dôverovať Božím sľubom?
4. Ako sa môže zaslúbenie o budúcej novej zemi stať konkrétnou súčasťou nášho života tu a teraz?